

UJABB TAPASZTALATCSERE-ÉRTEKEZLETEK

A KGM KÖNYVTÁRI HÁLÓZATBAN

027.6.009.011

Körülbelül egy évvel ezelőtt számoltam be a Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatójában^{1/} arról a négy tapasztalatcsere-értekezletről, amelyet a KOHÓ-ES GÉPIPARI KÖNYVTÁRI HÁLÓZATI ALKÖZPONT 1959 utolsó negyedéig szervezett. Az eltelt egy év alatt újabb négy tapasztalatcsere-megbeszélést bonyolítottunk le, ezek közül egyet a kutató-, fejlesztő-, tervező intézetek könyvtárai, hármat pedig - az iparági csoportosítás elve alapján - a KGM három iparigazgatóságához tartozó könyvtárak részére. Az alábbiakban röviden ismertetem a négy újabb tapasztalatcsere érdekes mozzanatait.

1.

Az 1959 utolsó negyedében /november 17-én/ a KGM TERVEZŐ IRODÁI-nak szakkönyvtárában szervezett tapasztalatcserén 17 kutató-, fejlesztő-, tervező intézet szakkönyvtárosa vett részt. Az eddigi tapasztalatcsereken kialakult szokástól eltérően PATEK FERENC könyvtárvezető csak egészen röviden ismertette a KGMTI szakkönyvtárának történetét, szervezetét, működését, s utána kollokvium-szerű megbeszélés alakult ki néhány fontosabb problémáról. Különösen élénk eszmecsere folyt a prospektusok, gyártmánykatalógusok, árjegyzékek kezelése, az OMK dokumentációs szolgáltatásainak kutatóintézeti igénybevétele és felhasználása, továbbá az olvasó-, s ezen belül a kölcsönzőszolgálat rendszerei körül. Ez utóbbi témakörben főképpen a s z a b a d p o l o - r e n d s z e r előnyeiről és hátrányairól keletkezett széleskörű vita. Az OMK Műszaki Lapszemléivel kapcsolatban több felől is elhangzott az a kíváncsi, hogy a Lapszemlékhez f é l é v e n k é n t k é s z ü l j ö n i n d e x, mert ez igen nagy mértékben megkönnyitené, meggyorsítaná használatukat.

Ez a szümpozíonnak is nevezhető tapasztalatcsere-beszélgetés, s az utána következő - a könyvtár raktári és nyilvántartási rendszerét bemutató - helyszíni szemle igen tanulságos volt, s a jelenlevőkben megerősítette azt a véleményt, hogy a könyvtáros nem ragaszkodhat minden esetben dogmatikus szabályokhoz, hanem munkájában az intézet sajátosságaihoz kell alkalmazkodnia. Patek Ferenc ezt az alkalmazkodást rendkívül ügyesen, rugalmasan s mindig nagy körültekintéssel hajtja végre.

2.

1960 első negyedében /március 31-én/ az EGYESÜLT IZZÓ szakkönyvtárában tartottunk tapasztalatcsere-megbeszélést a h í r a d á s -

t e c h n i k a i iparigazgatósághoz tartozó 17 vállalat könyvtárosa részére. SÁRLOS MIKLÓSNÉ könyvtárvezető tömör összefoglalásban ismertette a könyvtár történetét és működését, majd az információs osztály két munkatársa számolt be az osztály referáló és fordítási, illetve fotodokumentációs munkájáról. A beszámolók után kialakult vitában szóba került az információs osztály által szerkesztett "MŰSZAKI FOLYÓIRATOK CIKKEINEK KIVONATAI" c. referáló lap, amelyben - bizonyos mértékig - párhuzamos munkát végeznek az OMK-val, illetve az Alközponttal. Az információs osztály munkatársa ezzel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy a párhuzamos munka, illetve az aránylag lassu átfutási idő ellenére is megvan a referáló lap létjogosultsága, mert a kivonatokat az Izzó sajátos szempontjai szerint készítik, s ezáltal használhatóságuk meghaladja az OMK, illetve az Alközpont szemléiben lévő kivonatokat. Felmerült a fordítások feldolgozásának, illetve helyi dokumentációjának problémája is; e téren szorosabb együttműködésre volna szükség a könyvtár és az információs osztály között.

A beszámolók és hozzászólások után a könyvtárosok megtekintették az Izzó könyvtárának példás rendben tartott raktárát és katalógusait. A könyvtár munkájából különösen az O M K d o k u m e n t á c i ó s s z o l g á l t a t á s a i n a k m i n t a s z e r ű n y i l v á n t a r t á s a é s f e l h a s z n á l á s a, a rendkívül intenzív könyv- és folyóiratpropaganda, s az igen nagy arányokban kifejlesztett könyvtárközi kölcsönző szolgálat érdemel figyelmet.

3.

1960 második negyedében /május 12-én/ a sztálinvárosi DUNAI VASMŰ műszaki könyvtárában szerveztünk tapasztalatcsere-látogatást, a v a s k o h á s z a t i igazgatósághoz tartozó 19 vállalat műszaki könyvtárosa számára. KORONCZAY BÉLA könyvtárvezető ötnegyedórás, részletes beszámolóban ismertette könyvtára történetét, végigkísérve a fejlődés útját a megalakulástól egészen 1960 első negyedének végéig. Feltárta, és elemezte mindazokat a problémákat, amelyeket a könyvtár megalapozása, munkamódszereinek és felszerelésének korszerű kialakítása terén meg kellett oldani. Igen tanulságosan mutatott rá a problémák megoldása során alkalmazott " f o g á s o k r a", amelyekkel sikerült kialakítani - sokszor hosszú harcok árán - a könyvtár szabványos rendjét. A beszámoló abból a szempontból is rendkívül érdekes volt, hogy sok olyan ötletre hívta fel a figyelmet, amelyet jól fel lehet használni a m ű s z a k i k ö n y v t á r t e k i n t é l y é n e k biztosítása érdekében. Ezt a tekintélyt a Dunai Vasmű könyvtára - a műszakiaknak, szakmunkásoknak adott komoly szellemi támogatással - már megszerezte magának, s ez Koroncay Béla szívós, energikus, színvonalas munkájának köszönhető. A beszámolóból kitűnt még az is, hogy a könyvtár vezetője nagyon ügyesen és eredményesen alkalmazta azt a módszert, hogy a vállalat néhány dolgozóját bevonja a könyvtári munkába. Ezzel eléri, hogy - bár csak két személy dolgozik a könyvtárban - mindig van egy harmadik embere is, akivel szükség esetén hasznos /rendszerint mechanikus/ munkát tud végezteni.

Koronczay Béla érdekes, színvonalas beszámolója után a könyvtárosok megtekintették a korszerű vasállványzattal felszerelt raktárhelyiséget, a kölcsönző szobát s a nyilvántartásokat, amelyek közül különös figyelmet érdemel a könyvtár munkáját, forgalmát naprakészen dokumentáló statisztikai napló.

A tapasztalatoserét gyárlátogatás egészítette ki; a könyvtárosok egy része - Koronczay Béla szakszerű kalauzolásával - megtekintette a Vasmű martin-üzemét.

4.

1960 harmadik negyedében /szeptember 29-én/ a MŰSZERIPARI KUTATÓ INTÉZET szakkönyvtárában tartottunk tapasztalatcserét. A megbeszélésre a műszeripari igazgatósághoz tartozó 22 vállalat könyvtárosát hívtuk meg. Ez az értekezlet a meglepetések tapasztalatcsereje volt. Kellemetlen meglepetés volt, hogy a meghívott könyvtárosoknak csak a fele jött el. /Ennek egyik oka, hogy rossz időpontban szerveztük a megbeszélést: nemcsak hónap-, hanem negyedév-végi "hajrá" idején, amikor a jórészt nem függetlenített, műszaki beosztású könyvtárosok tervmunkáikat még egyetlen délelőttre sem tudják abbahagyni; a másik ok, hogy a nem függetlenített könyvtárosok - úgy látszik - nem tekintik még eléggé szívélyűnek a könyvtári munkát, sok esetben inkább csak tehernek tartják, - ez is figyelmeztet arra, hogy munkaidejük szabályozása s munkájuknak bérpótlékka l honorálása terén a KGM-ben is feltétlenül intézkedni kell./

Kellemes meglepetés volt viszont a tapasztalatcsere egész lefolyása. MOLNOS LIPÓT könyvtárvezető - a szokványos beszámolóktól eltérően - a népgazdaság széles perspektívájába állította a műszeripart; rámutatott ennek nagy jelentőségére az ipari termelésben s a mindennapi életben. Ezzel jól megvilágította, hogy a könyvtárosnak milyen nagy feladatok megoldásában kell közreműködnie a maga szerény eszközeivel.

A tapasztalatcsere igazi meglepetése azonban az volt, hogy nemcsak a könyvtárvezető számolt be a könyvtári-dokumentációs munkáról, hanem őt kutató mérnök is hozzászólt, s elmondta, hogy a maga szakterületén hogyan használja, értékeli, dolgozza fel a könyvtár által szolgáltatott szakirodalmat. /+/ A rendkívül érdekes hozzászólásokból bepillantást kaptunk a kutatómérnökök irodalomkutatási "műhelytitkaiba" is. Ezzel kapcsolatban érdemes megjegyezni, hogy minden kutató számára nagy jelentősége van a prospektusoknak /gyártmánykatalógusoknak/, amelyeket különös gonddal tanulmányoznak, osztályoznak, s igen sok esetben saját maguk is készítenek katalógust vagy regisztrert egy-egy kutatási témába vágó prospektusokból. Az egyik kutatómérnök előadását még műszerbemutató /szignálgenerátor/ is kísérté - megismertük a műszer működését, s végigkísértük fejlődésének útját.

/+/ Az öt kutatómérnöknek: Di Gleria Antalnak, Diósi Istvánnak, Horváth Jánosnak, Kauser Dénesnek, Lontay Ervinnek ez uton is köszönetet mondunk szíves közreműködésükért.

A szinte filmszerűen pergő, változatos, gazdag tartalmu tapasztalatcsere megszervezésében Molnos Lipót könyvtárvezető példamutató munkát végzett. A kutatómérnökök beszámolóján kívül az ő színes, játékos, kedves humoru előadása is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a tapasztalatcsere - bár 3 óra hosszat tartott - mindvégig élményszerű volt.

+ + +

Egy éve irt beszámolómban hangsúlyoztam, hogy a tapasztalatcsere-megbeszélések módszertana még kidolgozatlan. Ez a megállapításom most is érvényes, viszont most már van annyi tapasztalatunk, hogy a gyakorlatból levonhatjuk majd az elméleti következtetéseket. Nemcsak a KGM, hanem az EM Alközpont is rendez tapasztalatcserét, s foglalkozik ennek metodikájával is^{2/}. A Könyvügyi Minisztérium területén többször tartottak megbeszéléseket egy-egy iparág könyvtárosai részére; bár ezekről részletesebb ismertetéseket nem olvashattunk, valószínű, hogy ezek az értekezletek is a tapasztalatcserenek valamilyen formáját képviselik. /A könnyűipar területén egyébként a legelőrehaladottabb a könyvtárak iparági szervezése: a papír-, nyomda-, bőr-, ruha- és pamutiparban iparági központi könyvtárak és dokumentációs központok alakultak, illetve alakulnak^{3-4/}.

A meglévő tapasztalatok alapján most már kidolgozhatjuk a tapasztalatcsere értekezletek metodikáját. Ez uton is javaslom, hogy a Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója a jövő év elején foglalkozzék ezzel a kérdéssel.

dr.Györe Pál

+ + +

Irodalom:

- 1/ Györe Pál: Tapasztalatcsere-látogatások szervezése a KGM alközponti hálózat szakkönyvtáraiban. - MKT, 6.k. 4.sz. 1959. dec. p.46-49.
- 2/ Tervezőintézeti könyvtáraink életéből. - Építőipari Könyvtárosok Tájékoztatója, 5/6. sz. 1960. máj./jun. p.6.
- 3/ Darabos Pálné - Kátai Miklós - Pogány Andorné: Alközponti munka a könnyűiparban. - MKT, 6.k. 4.sz. 1959. dec. p. 24-25.
- 4/ Műszaki könyvtárunk a pamutipari műszaki tájékoztatás központja lesz. - Fonómunkás, 1960. okt. 13.

+ + +